

CZU: 37.032.5:378.147:004

MODERNIZAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR PRIN CONSOLIDAREA ABILITĂȚILOR ANTREPRENORIALE ȘI DIGITALE ÎN CONDIȚIILE REVOLUȚIEI INDUSTRIALE 4.0

Nelli AMARFII-RAILEAN, Alina SUSLENCO

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

În articol se face o analiză a celor mai bune practici internaționale în domeniul consolidării competențelor antreprenoriale și digitale în condițiile noii revoluții industriale. Scopul cercetării rezidă în analiza situației în domeniul învățământului superior la nivel național privind dezvoltarea culturii antreprenoriale și a abilităților digitale la studenți și profesori. Sunt specificate măsurile necesare pentru dezvoltarea mediului antreprenorial la nivel local, este examinat cadrul legislativ privind susținerea dezvoltării mediului antreprenorial și a culturii antreprenoriale, fiind identificate oportunitățile instituțiilor de învățământ privind implementarea noilor tehnologii informaționale.

Cuvinte-cheie: *cultură antreprenorială, educație inovativă, digitalizare, tehnologii informaționale, mediu antreprenorial, metode inovative de predare.*

MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION BY REINFORCING THE ENTREPRENEURIAL AND DIGITAL SKILLS IN THE CONDITIONS OF INDUSTRIAL REVOLUTION 4.0

This study presents the analysis of the best international practices on reinforcing the entrepreneurial and digital skills in the new industrial revolution. The purpose of the research is to analyze the situation created at the national level regarding the development of entrepreneurial culture and relies of digital skills in higher education institutions. The authors identified the measures used for developing the entrepreneurial environment at the local level, researching the legislation regarding the support of entrepreneurial environment development and the entrepreneurial culture, identifying the opportunities of the educational institutions regarding the implementation of new informational technologies.

Keywords: *entrepreneurial culture, innovative education, digitalization, IT, entrepreneurial environment, innovative teaching methods.*

Introducere

Scopul acestui studiu constă în analiza bunelor practici în învățământul superior european și internațional în domeniul dezvoltării abilităților antreprenoriale și digitale în educația economică a tinerilor. Autorii au identificat măsurile utilizate în universitățile din România și din Franța pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale, au cercetat metodologia dezvoltării mediului antreprenorial la nivel local și implementarea tehnologiilor informaționale în pregătirea specialiștilor de profil economic în condițiile noii revoluții industriale.

Cercetarea se axează pe identificarea oportunităților instituțiilor de învățământ superior privind dezvoltarea culturii antreprenoriale; determinarea modalităților de sporire a rolului educației universitare în dezvoltarea mediului antreprenorial; identificarea parteneriatelor necesare pentru a dezvolta cultura antreprenorială la nivel local; cercetarea cadrului legislativ privind dezvoltarea mediului antreprenorial, a culturii antreprenoriale și dezvoltarea abilităților digitale.

Metode de cercetare

Pentru a atinge obiectivele de cercetare, a fost examinată legislația privind dezvoltarea culturii antreprenoriale și informaționale la nivel național, european și internațional. Obiectivele cercetării sunt practicile antreprenoriale a două universități europene: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (România) și Universitatea din Strasbourg (Franța), dar și experiența altor instituții de învățământ superior cu renume mondial. În lucrare au fost studiate modalitățile de dezvoltare a culturii antreprenoriale și a educației antreprenoriale prin proiecte care implică studenți și profesori pentru a studia cultura antreprenorială și educația antreprenorială. Aceste practici au fost analizate, fiind prezentate propuneri pentru dezvoltarea și implementarea acestora în cadrul universităților din Republica Moldova.

Contextul internațional

Investigând contextul internațional de cercetare în domeniul educației antreprenoriale, este de menționat că multe măsuri sunt implementate la nivel internațional pentru a stimula dezvoltarea culturii antreprenoriale între elevi, studenți și profesori. Directivele Uniunii Europene subliniază că „spiritul de inițiativă și antreprenoriat” se numără printre cele opt competențe-cheie ale învățării pe tot parcursul vieții. Un exemplu al bunelor practici europene este proiectul EntreComp: Cadrul competenței antreprenoriale, care definește spiritul antreprenorial drept „o competență transversală care se regăsește în toate sferele vieții: de la facilitarea dezvoltării personale la participarea activă în societate, (re)inserție pe piața muncii, până la inițierea unei inițiative (culturale, sociale sau comerciale)” [1].

O altă experiență reușită în dezvoltarea educației antreprenoriale este cea a SUA, unde se aplică proiecte pentru a stimula inițiativele tinerilor, pentru a aduce mediul de afaceri mai aproape de mediul academic și mediul profesional. Ca exemple de proiecte implementate în SUA am putea menționa: Târgul Internațional de Afaceri Internaționale SUA, Global Business Challenge, Târgul Internațional de Întreprinderi pentru Întreprinderi Virtuale.

În Uniunea Europeană, prin intermediul Planului de Acțiuni „Antreprenoriat 2020” și al comunicării și prin „Reconsiderarea educației”, Comisia Europeană a subliniat necesitatea integrării învățământului antreprenorial în toate sectoarele educației, inclusiv învățarea informală. Ambele documente invită statele membre să ofere tuturor tinerilor experiență antreprenorială practică înainte de a finaliza învățământul obligatoriu, subliniind importanța învățării prin practică în procesul de educație și formare [2].

Un alt exemplu de succes ar fi faptul că opt guverne europene au convenit în anul 2008 să înființeze Centrul de Studii Antreprenoriale din Europa de Sud-Est (SEECCEL), țara gazdă fiind Republica Croația. Acest proiect specific este un model transnațional de formare a cadrelor didactice, cu rezultate de învățare clar definite pentru elevi și profesori. La nivel internațional, există exemple de succes care demonstrează eficacitatea implicării elevilor în formarea și reinstruirea profesorilor pentru a forma o cultură antreprenorială în cadrul universităților. Un astfel de exemplu ar fi Swansea Metropolitan University, care a adoptat o serie de modalități inovatoare în pregătirea viitorilor profesori și pentru a-i sprijini în dezvoltarea abilităților antreprenoriale [2].

Contextul european și național

Dacă ar fi să analizăm contextual european și cel național de dezvoltare a educației antreprenoriale, trebuie să menționăm că la nivel european se emit o serie de legi și acte normative care susțin și stimulează dezvoltarea antreprenoriatului. Prin intermediul Planului de Acțiuni „Antreprenoriat 2020” referitor la relansarea spiritului antreprenorial în Europa (comunicarea Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 09.01.2013, Bruxelles) se menționează că „antreprenoriatul este un vector esențial al creșterii economice și al creării de locuri de muncă: acesta creează noi întreprinderi și locuri de muncă, deschide noi piețe și stimulează noi aptitudini și capacități” [3, p.18].

În acest context, trebuie să menționăm că, conform datelor statistice, în Europa peste 23% din populație susțin că au participat la cel puțin un curs de antreprenoriat [4]. Cercetările efectuate la acest nivel evidențiază că educația antreprenorială nu trebuie confundată cu studiile economice care se referă la afaceri, deoarece obiectivele educației antreprenoriale sunt: promovarea creativității, inovării și a activităților practice de afaceri independente/colective [4, p.62]. Stimularea antreprenorialului în rândul tinerilor aduce multiple beneficii – atât economice, cât și sociale: reducerea șomajului, promovarea incluziunii sociale, stimularea inovării, creșterea încrederii în sine, satisfacție morală etc.

În ce privește nivelul național, menționăm că în Republica Moldova mediul antreprenorial este în proces de dezvoltare, de stimulare și atragere a tinerilor în amplificarea acestui proces. Conform Codului Educației al Republicii Moldova, art.6, „idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate” [5]. Iar conform art.11 din același Cod, educația în Moldova urmărește formarea următoarelor competențe-cheie:

- a) de comunicare în limba română;
- b) de comunicare în limba maternă;
- c) de comunicare în limbi străine;

- d) în matematică, științe și tehnologie;
- e) digitale;
- f) de a învăța să înveți;
- g) sociale și civice;
- h) antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- i) de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale [5].

Prin urmare, printre competențele formate în rândul elevilor, studenților din Moldova sunt formate și competențe antreprenoriale, acestea fiind susținute sub aspect legislativ. La nivel național sunt lansate proiecte de susținere a dezvoltării educației antreprenoriale, precum: CEDA, Tânărul antreprenor, Yep Moldova, LED [6-8].

Cele mai relevante inițiative sunt prezentate în proiectele menționate și considerăm utilă adaptarea acestora la contextul economic al Republicii Moldova pentru a dezvolta o metodologie unică la nivel de țară în educația antreprenorială. Este de remarcat că punerea în aplicare a proiectelor de dezvoltare a creativității, inovării, culturii inovatoare, a mediului de afaceri inovator va contribui la dezvoltarea educației antreprenoriale și va conduce la formarea și dezvoltarea unei națiuni prospere.

Printre documentele și politicile care sprijină dezvoltarea educației antreprenoriale în Moldova se numără Codul Educației; la nivel european – Planul de Acțiune „Antreprenoriat 2020”, Inițiativa „Educație globală”, Strategia „Europa 2020”, privind relansarea spiritului antreprenorial în Europa. În alte țări ale lumii există legi care susțin dezvoltarea educației antreprenoriale. Inițiativa „Educație globală” urmărește consolidarea cunoștințelor și a bunelor practici existente în domeniul educației antreprenoriale în jurul a trei domenii care acoperă procesul de învățare al unei persoane:

- 1) tinerii (cu accent pe tinerii dezavantajați);
- 2) învățământul superior (axat pe o creștere puternică a spiritului antreprenorial) și
- 3) incluziunea socială (cu accent pe comunitățile marginalizate).

Aceasta a fost prima ocazie în care educația antreprenorială a fost luată în considerare într-o manieră atât de cuprinzătoare [1].

Recomandări în domeniul dezvoltării spiritului antreprenorial și a competențelor digitale

Pentru dezvoltarea culturii și spiritului antreprenorial în Moldova, trebuie luate măsuri concrete privind stimularea educației antreprenoriale în rândul tinerilor, elevilor și studenților, precum și în rândul profesorilor. Pentru a dezvolta o societate cu o economie durabilă și prosperă, trebuie să investim în dezvoltarea culturii antreprenoriale și a educației antreprenoriale atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel microeconomic. În acest sens, este necesar să se atingă următoarele obiective:

- elaborarea metodologiei de dezvoltare și stimulare a educației antreprenoriale;
- dezvoltarea competențelor necesare în rândul tinerilor și profesorilor, pentru a implanta necesitatea formării unei culturi antreprenoriale;
- corelarea aspectelor teoretice și practice cu scopul de a îmbunătăți efectele obținute;
- dezvoltarea abilităților digitale;
- implementarea tehnologiilor informaționale în educația antreprenorială.

Experiența universităților europene în educația antreprenorială

Cultura antreprenorială joacă un rol important ca stimul pentru activitatea antreprenorială. Din acest punct de vedere, România are în prezent un capital social ridicat, iar antreprenoriatul, de rând cu antreprenorii, este apreciat în societate. Trebuie să ținem cont de faptul că datele statistice indică faptul că 23% din români susțin că au participat la cel puțin un curs de antreprenoriat. Dacă ar trebui să interpretăm aceste date, trebuie remarcat faptul că această cifră nu este una încurajatoare, deoarece dacă vrem să avem o țară dezvoltată, cu o economie în creștere, trebuie să ne concentrăm pe dezvoltarea educației antreprenoriale. Prin urmare, nevoia de a dezvolta idei inovatoare prin susținerea educației antreprenoriale este o necesitate a secolului XXI.

Pentru a cerceta educația antreprenorială în cadrul *Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*, România, (UAIC), am considerat util să analizăm toate facultățile unde se predă antreprenoriatul. În consecință, din documentația Universității, putem menționa că cursul de antreprenoriat este predat atât la Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, cât și la Facultatea de Drept. Trebuie să subliniem, de asemenea, că acest curs se găsește în programele de studii, atât la nivel de licență, cât și de masterat. Este demn de remarcat și faptul că la UAIC există chiar o specializare la Ciclul Master, intitulată *Antreprenoriatul*, unde studenții sunt

învățați să inițieze o afacere, să dobândească abilitățile și competențele necesare și să formeze o gândire antreprenorială.

Pentru a dezvolta educația antreprenorială, în cadrul UAIC a fost creat Centrul de formare continuă și antreprenorială, care satisface cerințele pieței muncii, concentrându-se în special pe domeniul economic și pe tehnologia informației. Acest Centru dorește să fie o punte între licee, universități și sectorul privat de afaceri, oferind astfel un flux informativ și permanent de instruire, actualizat și cu cerințe tot mai dinamice. Cursurile și certificările IT oferite sunt de nivel internațional (Microsoft, ECDL), certificând nivelul de cunoștințe, competențe și nivelul profesional al beneficiarilor. Existența acestui Centru îi ajută preponderent pe studenți și pe cei care doresc să fie instruiți în domeniul IT, precum și în domeniul antreprenoriatului pentru a asigura inserția lor pe piața muncii. Prin competențele dobândite, acest Centru îi ajută pe tineri să devină mai creativi, să înțeleagă adevăratele valori ale unui antreprenor.

Un alt Centru care ajută tinerii în formarea competențelor profesionale este Centrul de Dezvoltare Personală și Instruire Profesională. Acest Centru ajută personalul UAIC și studenții să se dezvolte, învățând competențele necesare pentru piața muncii, combinând viața personală cu cea profesională. Mai mult, Centrul își organizează activitățile sub formă de seminarii, cursuri de formare, la sfârșitul cărora se eliberează diplome și certificate.

În consecință, pe baza documentației UAIC în domeniul educației antreprenoriale, trebuie de menționat că în cadrul acestei instituții sunt implementate proiecte și activități de susținere a dezvoltării antreprenorilor, cum ar fi: Cel mai bun plan de afaceri, Săptămâna antreprenoriatului etc.

Disciplina *Antreprenoriat* are un pronunțat caracter aplicativ și presupune accentuarea dimensiunii acționale în formarea personalității studentului. Curriculumul la această disciplină este centrat pe student și adoptă o abordare practică de „învățare prin acțiune”, introduce o serie de metode și tehnici de învățare care stimulează implicarea activă a studentului în procesul educațional și asumarea responsabilității pentru propria formare. Metodologia aplicată schimbă accentul în procesul de instruire de la profesor spre student. Profesorul devine organizator, facilitator și coordonator al experienței de învățare relevante pentru studenți, realizând, în acest mod, legătura directă între ce se învață și de ce se învață. În aceste condiții, subiectul autentic al instruirii va fi studentul și, în consecință, strategia didactică va fi proiectată în acest sens.

În proiectarea didactică de lungă și scurtă durată profesorul se va ghida de Curriculum, atât la compartimentul competențe, cât și la conținuturi recomandate. Structurarea pe unități de învățare a competențelor specifice și a finalităților modulare asociate acestora se va realiza la discreția cadrului didactic, care are obligația de a forma la studenți toate competențele specifice prevăzute de Curriculum până la finele perioadei de învățare. În corespundere cu cerințele didactice, profesorii vor planifica ore de sinteză și evaluare, precum și activități practice în funcție de condițiile existente în instituția respectivă de învățământ și de materialele disponibile.

Noul model de proiectare este centrat pe unitatea de învățare – structură didactică deschisă și flexibilă, unitară din punct de vedere tematic, care se desfășoară într-o perioadă anumită de timp, are drept scop formarea competențelor specifice, a finalităților modulare și se finalizează prin evaluare.

În acest caz, procesul didactic se focalizează pe formarea competențelor specifice disciplinei.

Pentru aceasta, activitatea didactică trebuie să pornească de la valorificarea oportunităților; transpunerea unei idei în practică; curajul de a se confrunta cu problemele și capacitatea de a le soluționa; acceptarea implicațiilor propriilor alegeri; perceperea activităților independente drept o alegere profesională valoroasă; gestionarea responsabilă a resurselor și a banilor; înțelegerea modului în care organizațiile funcționează în societate.

Educația centrată pe experiență este esențială pentru promovarea spiritului antreprenorial și formarea competenței antreprenoriale. Rezultate deosebit de bune se obțin în cadrul UAIC, deoarece se lucrează în grupuri mici, se aplică tehnici interactive, cum ar fi: Mozaic, STAD – metoda învățării în grupuri mici, TGT – metoda turnirului între echipe, simulările computerizate și jocurile de afaceri, Harta cognitivă sau Harta conceptuală, Matricele, Lanțurile cognitive, Fishbone maps (scheletul de pește), Diagrama cauză-efect, Pânza de păianjen, Brainstorming, metoda Pălăriilor gânditoare, Masa rotundă, Interviu de grup, Studiul de caz, Incidentul critic, Phillips 6/6, Tehnica 6/3/5, Controversa creativă, Fishbowl (tehnica acvariului), Patru colțuri, Metoda Frisco, Sinectica, Metoda Delphi, Portofoliul individual și de grup, Firme de exercițiu create de studenți, vizitarea întreprinderilor, stagiile de practică și altele, care vor contribui la formarea competențelor specifice disciplinei *Antreprenoriat* în cadrul UAIC.

Exercițiile practice la această disciplină în cadrul UAIC includ constituirea și administrarea firmelor pe care le simulează studenții și sunt suficient de răspândite în școlile profesionale din spațiul est-european.

De asemenea, studenții merg la întreprinderi cu care UAIC are parteneriat și vizitează procesul de producție, de prestare a serviciilor în cadrul acestor întreprinderi și deci învață abilități practice. Cei mai buni studenți (3 din fiecare grupă) sunt selectați pentru a face practica în cadrul acestor întreprinderi.

O altă oportunitate oferită de către UAIC studenților săi, în vederea dezvoltării educației antreprenoriale, este parteneriatul pe care îl are Universitatea cu mediul de afaceri. Astfel, Curriculumul la acest curs este elaborat în funcție de cerințele mediului de afaceri, adică competențele care sunt formate studenților odată cu parcurgerea cursului sunt adaptate în funcție de necesitățile mediului de afaceri. Printre întreprinderile partenere ale UAIC sunt: Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Est, Romtelecom, companii din mediul de afaceri din Iași, Camera de Comerț din Iași, companii de audit.

Studenților care urmează cursul de Antreprenoriat în cadrul UAIC li se formează competențele necesare: atât cele de operare cu conceptele-cheie teoretice ale gestiunii afacerilor, cât și competențe de gândire critică, digitale, care sunt extrem de necesare viitorilor antreprenori. Din aceste considerente, studenților, prin intermediul ideilor inovative, prin intermediul atmosferei create, prin metodele de predare care sunt centrate pe student li se formează competențe specifice, profesionale, transversale care îi vor ajuta la gestiunea unei afaceri și le va mări posibilitatea de inserție pe piața muncii.

Rezultatele procesului educațional de la acest curs pe care le obțin studenții sunt axate pe competențele practice care deja sunt formate studenților în cadrul UAIC, precum și pe:

- competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- competențe digitale;
- competențe de gândire critică;
- competențe sociale și civice;
- competențe de conștientizare a valorilor antreprenoriale.

După finalizarea acestui curs studenții au posibilitatea de a-și lansa propria afacere, de a depune planul de afaceri la concursul planurilor de afaceri, de a se insera mai ușor pe piața muncii. Astfel, prin intermediul metodelor de predare interactive utilizate de către profesor, studenții sunt capabili să gestioneze o afacere, să lanseze idei de afaceri și să devină viitori antreprenori. Datorită competențelor practice formate în urma vizitelor la întreprinderi, în urma analizei studiilor de caz, în urma colaborării cu mediul de afaceri, studenții merg la practică în cadrul întreprinderilor și tot mai mult aplică în practică competențele lor și își formează altele noi.

Al doilea obiect de cercetare este *Universitatea din Strasbourg*, Franța. Această Universitate a fost înființată în secolul al XVI-lea de Johannes Sturm, un savant protestant. Sturm a creat un gimnaziu protestant în 1538, cu mandatul de diseminare a cunoașterii, una dintre valorile fundamentale ale umanismului. De-a lungul anilor, Gimnaziul a evoluat treptat într-o Academie și o Universitate înainte de a deveni în cele din urmă Universitatea Regală, în 1631. Astăzi, Universitatea din Strasbourg oferă educație inițială și continuă într-o gamă largă de domenii academice și este o entitate internațională în cercetarea științifică. Facultatea de Economie și Management este una dintre cele mai mari instituții academice franceze de predare și cercetare în acest domeniu. Oferă o educație de înaltă calitate în următoarele domenii de studiu: analiză economică, economie de inovare, econometrie, managementul companiilor, producție, management, logistică, calitate, management internațional, finanțe.

Integrarea absolvenților pe piața forței de muncă depinde de domeniul ales și de capacitatea Universității de a ajuta studenții să urmeze stagii. Majoritatea unităților de învățământ superior sunt teoretice, însă la nivel de master există posibilitatea de a alege între Master Professionnel și Master Recherche. Masterul profesional permite o mai bună practică a cunoștințelor teoretice, prin urmare – mai multe șanse de a fi angajat după finalizarea acestuia. Multe programe de studii oferă studii prin alternanță (studii duale), ceea ce înseamnă că studentul va lucra cu o companie sau o organizație pe parcursul studiilor.

Concluzii și recomandări

În rezultatul cercetărilor efectuate în domeniul practicilor eficiente de predare și învățare în mai multe colegii și universități din străinătate, putem sublinia faptul că multe practici internaționale utile sunt aplicate pentru a dezvolta educația antreprenorială. Din cercetarea noastră putem afirma că practicile antreprenoriale în Europa și în SUA sunt întotdeauna diversificate și îmbunătățite pentru a crea și dezvolta o cultură antreprenorială. Considerent din care Republica Moldova ar trebui să aplice metodologiile cele mai optime în

instituțiile de învățământ, universități, colegii și școli profesionale, astfel încât elevii, studenții și profesorii să poată beneficia de aceste oportunități.

Subliniem și faptul că, pentru a dezvolta cultura antreprenorială și educația antreprenorială, universitățile din Republica Moldova ar putea aplica următoarele măsuri cu intenția de a-și spori eficiența:

- Crearea de parteneriate cu sectorul de afaceri – atunci când își dezvoltă, aprobă programele, universitățile din Moldova ar trebui să se consulte cu mediul de afaceri. Prin aplicarea acestei măsuri, studenții se vor încadra ușor pe piața muncii. Întreprinderile, la rândul lor, vor câștiga specialiști calificați și competenți care vor putea face față cerințelor.

- Selectarea celor mai buni studenți din universitățile din Moldova pentru a efectua stagiul în întreprinderile selectate. Prin urmare, întreprinderile vor primi stagieri calificați și competenți, iar studenții vor avea posibilitatea să obțină un viitor loc de muncă în cadrul acestor întreprinderi după terminarea studiilor.

- Organizarea concursului „Cel mai bun plan de afaceri”. La acest concurs pot participa și studenții de la specialitățile non-economice. Astfel, studenții vor avea ocazia să-și susțină ideea de afaceri și să câștige experiență.

- Crearea unui centru de antreprenariat în rândul studenților. Un astfel de centru va contribui la generarea de idei noi de afaceri, la soluționarea anumitor probleme în afaceri – un centru de studenți în care ei pot învăța noi viziuni în acest domeniu și pot participa la cursuri, seminarii.

- Cooperarea cu absolvenții universității – crearea Asociației Absolvenților Universităților, în cadrul căreia absolvenții vor putea să colaboreze cu universitatea și să contribuie la îmbunătățirea performanței instituției. În consecință, absolvenții ar putea fi invitați la cursuri de masterat, adică la cursuri practice de gestiune a afacerilor. Astfel, studenții care sunt deja angajați ar putea să-și învețe pe studenții actuali anumite abilități practice și valoroase de avansare în carieră.

Referințe:

1. Educating the Next Wave of Entrepreneurs. Global Education Initiative. Entrepreneurship Education Roundtables 2010-2011, World Economic Forum, Geneva [online]. Available at: www.weforum.org
2. Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The 2020 Entrepreneurship Action Plan. Re-launching the enterprise spirit in Europe [online] Available at: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2012/RO/1>
3. MARINESCU, M., BLÂNDUL, V.C., GIURĂU, A.L. Entrepreneurship skill formation organizing practical training in higher education. In: *Entrepreneurship via Creativity for European Citizenship in Education* / coord. Os man Titrek (Ed.). LAP LAMBERT Academic Publishing, Saarbrucken, Germany, 2015, p.116-135.
4. The Entrepreneurship and the entrepreneurial culture [online]. Available at: <http://www.detice.sakarya.edu.tr>
5. Codul Educației al Republicii Moldova [online]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/355156>
6. Development of Entrepreneurial Culture, Ministry of Small and Medium Enterprises, Trade and Business Environment [online]. Available at: www.mimmc.ro/raport_anual/dezvoltare_cultura_antreprenoriala
7. Proiecte educație antreprenorială CEDA [online]. Disponibil: <http://unimedia.info/stiri/A-fost-lansat-proiectul-care-ajuta-tinerii-din-Moldova-sa-i-aleaga-cariera-potrivita>
8. Proiectul LED [online]. Disponibil: <http://led.md/ro/content/activitatea-de-instruire-%C3%AEn-domeniul-antreprenoriatului-%C5%9Fi-angaj%C4%83rii-%C3%AEn-c%C3%A2mpul-muncii-meeeta>
9. Europe 2020, A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [online]. Available at: <http://ec.europa.eu/eu2020>
10. Global Education Initiative. European Roundtable on Entrepreneurship Education, World Economic Forum, Geneva [online]. Available at: www.weforum.org

Notă: Studiul a fost realizat în cadrul Proiectului: „Reinforce entrepreneurial and digital skills of students and teachers to enhance the modernization of higher education in MOLDOVA”, nr.585353-EPP- 1-2017- 1-RO- EPPKA2-CBHE- JP.

Date despre autori:

Nelli AMARFII-RAILEAN, doctor, conferențiar universitar la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Facultatea de Științe Reale, Economie și ale Mediului

E-mail: amarfii.nelli@usarb.md

Alina SUSLENCO, doctor, lector universitar la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Facultatea de Științe Reale, Economie și ale Mediului

Prezentat la 24.07.2018